

V Česku chyběla ucelená metodika pro sledování efektivity psychiatrické péče. Změnu přináší projekt MERRPS

System péče o duševní zdraví v České republice prodělává zásadní transformaci. Vznikají Centra duševního zdraví, testují se nové služby včasné detekce a včasné intervence pro lidi ohrožené rozvojem závažného duševního onemocnění i pro jiné skupiny obyvatel, transformují se psychiatrické nemocnice, vzniká Rada vlády pro duševní zdraví, prosazují se Národní akční plány pro duševní zdraví, prevenci sebevražd i demence, destigmatizuje se problematika duševního onemocnění a rozšiřuje se osvěta v oblasti duševního zdraví. Doposud však chyběla metodika pro sledování nákladové efektivity poskytovaných služeb a systematické hodnocení systému psychiatrické péče jako takové. Tato metodika byla nově vyvinuta v rámci projektu MERRPS, který vede Národní ústav duševního zdraví ve spolupráci s dalšími klíčovými subjekty jako například Psychiatrická společnost ČLS JEP, Ministerstvo zdravotnictví, uživatelské a rodičovské organizace, poskytovatelé psychiatrických služeb.

Větší efektivita péče

„Hodnocení nákladové efektivity služeb hrazených z veřejného zdravotního pojištění a státního rozpočtu je absolutní nezbytnost. Pokud bychom to nedělali, s velkou pravděpodobností připravujeme obyvatelstvo o zdraví. Je to jako v běžném životě, když chcete jít na večeři, díváte se, kolik za ni můžete utratit a podle toho volíte restauraci. Nikdo nechce utratit moc peněz za nekvalitní jídlo v ošklivém prostředí, protože by se tak připravil o užitek. Tento jednoduchý princip je ale třeba uplatňovat i v tak složitých záležitostech jako péče o duševní zdraví“, říká PhDr. Petr Winkler z Národního ústavu duševního zdraví, vedoucí projektu MERRPS.

Vzniklá metodika má dvě hlavní části. První se soustředí na hodnocení systému psychiatrické péče jako celku a sleduje rozmanité ukazatele, od financování systému péče o duševní zdraví, přes strukturu dostupných služeb, až po počet lidí, kteří se neléčí pro duševní onemocnění. Tato část umožní hodnotit změny související například s reformou psychiatrické péče. Druhá část se soustředí právě na nákladovou efektivitu poskytovaných služeb a zavádí do praxe systematické hodnocení zdravotně-sociálních změn, které člověku poskytované služby přináší. „Díky této metodice se již např. podařilo prokázat, že přibližně čtvrtina lidí se závažným duševním onemocněním hospitalizovaných v psychiatrických nemocnicích zde pobývá nikoli kvůli svému špatnému psychickému a sociálnímu fungování, ale prostě proto, že komunitní služby pro ně nejsou dostupné, popřípadě nemají kam jít,“ vysvětluje MUDr. Simona Papežová, místopředsedkyně Psychiatrické společnosti ČLS JEP.

Reforma psychiatrické péče má pomoci i s rozvojem služeb pro duševně nemocné mimo psychiatrické nemocnice

„To vše jsou ale sociální, nikoli zdravotní problémy a my nemůžeme po ryze zdravotních službách chtít, aby řešily sociální problémy. Navíc víme, že hospitalizace v psychiatrických nemocnicích je drahá a měla by být určena pouze pro ty, kteří ji opravdu potřebují. Z hlediska nákladové efektivity tak nedává žádný smysl, aby tito lidé byli hospitalizováni v psychiatrických nemocnicích,“ vysvětluje MUDr. Simona Papežová, místopředsedkyně Psychiatrické společnosti ČLS JEP.

„Zjistili jsme například, že péče o jednoho takového pacienta, který by mohl být v komunitních službách, ale je z nějakého - zpravidla sociálního - důvodu hospitalizován v psychiatrické nemocnici, vyjde zhruba o 350 000 Kč za rok draž, což je jasný ekonomický argument pro deinstitucionalizaci služeb pro duševně nemocné, která se děje v rámci reformy psychiatrické péče a nového Národního akčního plánu pro duševní zdraví,“ upozorňuje Petr Winkler a poukazuje i na znatelné podfinancování psychiatrické péče, jež z analýzy vyplývá.

„V řadě okolních zemí vidíme v souvislosti se vzrůstající poptávkou po zdravotních službách, intervencích a lécích, které jsou zpravidla čím dál tím lepší, ale také dražší, podobnou snahu o zahrnutí nákladové efektivity do rozhodování,“ uzavírá MUDr. Simona Papežová. V rámci závěrečné fáze projektu MERRPS se proto v Praze setkají experti z ČR spolu se svými kolegy z Anglie, Kanady a Nizozemí, kde je hodnocení nákladové efektivity již stabilní nedílnou součástí rozhodování o financování a dalším rozvoji systému péče o duševní zdraví.